

מסורת הש"ס

בתולה שאת פרק ראשון כתובות

יב.

עין משפט
גר מצוה

ואם אומר כו' דהא דלא בחזקת וקאמר אין יכול להפסיקה מנה הראוי **שמה חספיו ונפלה** היא ממנהית פירן טענת בתולים וגם חזקתו ליה לנה אס מחמו ויזמה אס לא ונפלה אסורה היא לו בשלמא אהגן לדעיל דאמרן כנסה בחזקת בתולה ונמאלת בעולה יש לה כתובה לה לא מקמינן דאיהא למימר כשנכל לבית דין ונפלו עדים שזימה קודם לכן אלא הכא קמי לביד: **שקידש ובעל לא** לקשר גרסינן ולא גרסינן שקדיש ובעל לא לאחר ובעל לאחר. **שלא פירש ממנה** בין קידושין לבעולה דודאי לא מחמו ויזמה: **ואיכא דמפני לה** הא דרבה וכו' דאש ורז שביבא אמתניא: **ואס אומר** מדקמיני מחמי אין להן טענת בתולים: **ואס דמפני לה** הא דרבה וכו' דאש אבריימא א"ע: **דאמר** דאמר עדים לא נפסדה לראשון ושני זה בחזקת בתולה כנסה ואפילו הכי אהדר ליה רב אשי לרבה בעולם לא משמע כנסה בחזקת בתולה ונמאלת בעולה יש לה כתובה דשאני הכא שרי כנסה ראשון כל שכן אמתניתין דלא הנמיהו ללא הנמיהו לעדים על כך איכא למתנייהו לרבה ומאי דאחד ליה רב אשי: **ומאן דפני לה** דרבה וכו' דאש אמתניתין: **אכל אבריימא** א"ע: **ממני זהו** דמגבייתא דלא עשה ש"מ אהא אומרת דרבה ועלה לא הוה לרב אשי להאדורי שאני הכא שרי כנסה לראשון דמאי אמר האי אשאי כול לטעון וכוון דקמיני אין שני יכול לטעון טענת בתולים שמעינן ודאי דאס אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמאלת בעולה יש לה כתובה: **מקומות מינה** דהיכא דלא נהיגי לייחד יכול לטעון: **דמפניא** דמקומות מקומות יש: **למשמש** לפשפס ולמשמש בתעשין לחמו הילהו אלא יקלנו: **זה אשאי** זה דמפניא שטרמיית אלא יראה זה דס בתולים ויאחד וו לא תיבא מפה שיש עליה טיפי דמיס. **ובמקום שנהגו למשמש** לא נהגו לייחד דאלינן במקום שנהגו לייחד מאי מימשום נפי הרי אין שס טענת בתולים. **אלמא ציבורה** מקומות מקומות יש: **אילינא ארישא** אמנה **דמיימדין**: **כל שנהגו למשמש מיבעי ליה** דאין יכול לטעון: **אלא אסיפא** אמנה **דמשמש ששיבנין**: **כל שלל אומרת** **מיבעי ליה** דהטוען טענת בתולים הוא בעל האו הוא אינו נוהג מימשום שני (שאני מלי דבעל) אלא דס מן החוק מלי דבעל והכי מני כל בעל אלא נהג מימשום אינו יכול לטעון טענת בתולים כ"ש דאס לא נהג למשמש והס מימשום אותו דכיון לטעון הכי איבעי ליה למתני כל שלל אומרת רבא: **אלי יכול לטעון** דשאני ראה אוד: **אלא אומר** רבא: **האי כל שלל נהג אמנה** דגליל קאי דמנה דבריימא ונגליל לא היו עושין קן ועלה קאי כל שלל נהג כמנהגיה גלילי אלא אלמנה נח כהן: **היו גובין לכסופה**.

בתולה כנסה דמקן אעדים לאלמנה מן הנישואין: **ויזמה** דקמיני אין השני יכול לטעון לביד דין ולא יפסדה דרבה אמר רבה זאת אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה רב אשי אמר בעלמא לעולם אימא לך לית לה כלל ושאני הובא שרי כנסה ראשון וניחוש שמא חתמו ולאחר אמר רב שרביא כגון שקדיש ובעל ליתיה ואיכא דמתני לה אמתניתין בתולה אלמנה גרושה דחוצה מן הנישואין כתובתן מנה ואין להן טענת בתולין בתולה מן הנישואין היכי משכחת לה כגון שנכנסה לחופה ולא נבעלה אמר רבה זאת אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה כתובה מנה רב אשי אמר לעולם אימא לך בעלמא לית לה כלל ושאני הובא שרי כנסה לחופה וליחוש שמא חתמו וזיתיה אמר רב שרביא כגון שקדיש ובעל ליתיה מאן דמתני לה אבריימא כל שכן אמתניתין ומאן דמתני לה אמתניא אבל אבריימא לא משום דמצי אמר לה אנא אעריה סמכי: **מתני** אהאובל אצל חמו ביהודה שלא בעדים עמי יכול לטעון טענת בתולים מפני שמתייחד עמי: **גמ'** מדקמיני האובל מכלל דאיכא דוכתא ביהודה נמי דלא אכיל אמר אביי ש"מ ביהודה נמי מקומות מקומות יש מייחדין את החתן ואת הכלה שעה אחת קודם כניסתה לחופה כרי ביהא לבו גם בה ובגליל לא היו עושין כן ביהודה בראשונה היו מעמידין להם שני שושבינין אחד לו ואחד לה כרי למשמש את החתן ואת הכלה בשעת כניסתן לחופה ובגליל לא היו עושין כן ביהודה בראשונה היו שושבינין ישנים בבית שחתן וכלה ישנים בה ובגליל לא היו עושין כן וכל שלא נהג כמנהגיה הוה אינו יכול לטעון טענת בתולים אהייא אילימא ארישא כל שנהג מיבעי ליה אלא אסיפא לעולם ארישא ותני כל שנהג אמר ליה רבא והא כל שלא נהג קמיני אלא אמר רבא הכי קאמר כל שלא נהג כמנהג גלילי בגליל אלא מנהג יהודה בגליל אינו יכול לטעון טענת בתולים רב אשי אמר לעולם אסיפא ותני כל שלא מושמש ליה אלא אסיפא ישראל ואחת אלמנה כהנים כתובתה מנה בית דין של כהנים היו גובין לכתולה ארבע מאות זוז ולא מיהו בידם חכמים: **גמ'** תנא ואלמנה כהנים כתובתה מאתים והאנן תנא אחת אלמנת ישראל ואחת אלמנת הוה ולאמנה כהנים כתובתה מנה ארבע מאות זוז ואלאמנה מנה כיון

נראה להכל גרסינן רבה דהא רבא קאמר לעיל דמקן טענת לגמרי משמע וזו גרסינן רבא רבא כ"ש תקיף ממתניין יראש לסיפא דהא זאת אומרת איכא למידק נמי מממתניין דלאמרין דכאמרין גרסה לגמרי משמע יפרש כמו רב אשי: **כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה** כהנה וזה דקמיני שביבא כנסה לראשון פירש ריב"ז דהכי משמע ליה אין לשני טענת בתולין לחסרה ממתניתיה כלוס שהי כנסה לראשון וגרס ליהוה כמזבנה מנה זולתי יכול לחסרה כלוס מאתיה מנה דלא מהניא טענת בתולין אלא ממנה דמולין: **שאני האבא** שהי כנסה ראשון: **ואדעמא דבעולה** נישאת ואלע"ג גדיס מעדיס אלא נבעלה אינו סומך על זה מאחר שהיו נישואין וסכר דלשנמה אומרים קן: **וניחוש שמא חתמו וזיתיה** לומר דפרין אמאי אינו יכול לטעון טענת בתולים לחוסרה עליו ניחוש כשנת חדן שמה מחמו ויזמה דליכא אלא תל ספק ספק מחמו ספק אין מחמו דהא מצי לשנויי דהא דאשו יכול לטעון הייטו להפסיקה ממכונתה דאיהא ספק ספקא דאמי מחמו לומר כהונס הוה זולתי וזו דוחק לדעיל נמי מפרש אינו יכול לטעון טענת בתולים הכי דקאמר למאי חי לחוסרה עליו ציבורה אמאי לא כו' אלא כתובה פירין אמאי אינו מופסד לה ונראה ל"י דלרב אשי פירין כיון דבעלמא אית ליה דאין לה כלווס והכא ס' לה לפי שנספח לראשון א"כ יבא לידי אסור צוה ה"ש סבור כיון שזו יש לה אע"ג דבעלמא לית לה אס ממוקין אותה ודאי בעולה מנעל לראשון ודעמה קן רובס לומר שנשאתי ובתנה אטרס לביד דין שדאי לה לא יאמרה עלי ולכן ה"י ולא להפסיד כתובתה שיבא לביד ולא ישראל יש לנו להפסיקה גיירה שיראה אף שזו לא תאכד כתובתה ויאכוד אף נשלו קן ולא יבא לביד אכל לרבה לא פירין מדי כיון דבעלמא נמי יש לה לכתא למיטעי:

בגון שקדיש ובעל אלא: **וכן דריך נמי** להעמיד שראשון אחר שקדיש כנסה לאחר ומת מיד ועדים מעדיס אלא ויזמה מחמו דלס נבעלה חמת הלאשון הרי נבעלה לפסול זה ואסורה לכסוהו:

שתי תקנות הוו וליכא למימר דחדה תקנה הויה ומתני' קודם תקנה וצרייתא לאחר תקנה שתיקנו לאלמנה דמחמי דהא חזינן השתא דלית להו מחמיס וליכא למימר נמי דמעיקרא כי תקינו לגמולה ארבע מאות מקינו גם כן לאלמנה דמחמיס דאין סקרא לתקן לאלמנה מחמיס אס לא אחר שראו זורך דמולתי כהו (הילכן מעיקרא לא רזי לטעמה משאר אלמנה וכיון דהו דקה מולתי כהו רזי סהיה זורך תקון להס מחמן וכיון דחמו דפרשי מנייהו אהדייהו למיתלתיהו) ולכן הולרן לומר שמי תקנות הוו: **כיון דמולתי**

לטעון ומחמיס ורב אשי פי' כל שלא משמש ביהודה אינו יכול לטעון פי' כיון שביהודה ממששים והוא לא כנסה אסרה לכתובתה עשה חי להעליל עלילה עלי' אבל בגליל שלא נהגו מצי עיני אע"פ שלא משמש ושפואל אמר נאמן להפסיקה לכתובתה בעטת פתח פיהו וליכא למימך עליה דמלאה להבכורי ע"י שושבינים. וכן שוהית בנורת שכלו בחתיה אמ' היתה משפחת דרוקטי אבל בטענת דמיס אם נהגו למשמש ולא משמש אינו נאמן ובמקום שלא נהגו למשמש נאמן:

דקאמר רבא רבא וזאת אומרת... קאמר לעיל דמקן טענת לגמרי משמע וזו גרסינן רבא רבא כ"ש תקיף ממתניין יראש לסיפא דהא זאת אומרת איכא למידק נמי מממתניין דלאמרין דכאמרין גרסה לגמרי משמע יפרש כמו רב אשי: כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה רב אשי אמר בעלמא לעולם אימא לך לית לה כלל ושאני הובא שרי כנסה ראשון וניחוש שמא חתמו ולאחר אמר רב שרביא כגון שקדיש ובעל ליתיה ואיכא דמתני לה אמתניתין בתולה אלמנה גרושה דחוצה מן הנישואין כתובתן מנה ואין להן טענת בתולין בתולה מן הנישואין היכי משכחת לה כגון שנכנסה לחופה ולא נבעלה אמר רבה זאת אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה כתובה מנה רב אשי אמר לעולם אימא לך בעלמא לית לה כלל ושאני הובא שרי כנסה לחופה וליחוש שמא חתמו וזיתיה אמר רב שרביא כגון שקדיש ובעל ליתיה מאן דמתני לה אבריימא כל שכן אמתניתין ומאן דמתני לה אמתניא אבל אבריימא לא משום דמצי אמר לה אנא אעריה סמכי: מתני אהאובל אצל חמו ביהודה שלא בעדים עמי יכול לטעון טענת בתולים מפני שמתייחד עמי: גמ' מדקמיני האובל מכלל דאיכא דוכתא ביהודה נמי דלא אכיל אמר אביי ש"מ ביהודה נמי מקומות מקומות יש מייחדין את החתן ואת הכלה שעה אחת קודם כניסתה לחופה כרי ביהא לבו גם בה ובגליל לא היו עושין כן ביהודה בראשונה היו מעמידין להם שני שושבינין אחד לו ואחד לה כרי למשמש את החתן ואת הכלה בשעת כניסתן לחופה ובגליל לא היו עושין כן ביהודה בראשונה היו שושבינין ישנים בבית שחתן וכלה ישנים בה ובגליל לא היו עושין כן וכל שלא נהג כמנהגיה הוה אינו יכול לטעון טענת בתולים אהייא אילימא ארישא כל שנהג מיבעי ליה אלא אסיפא לעולם ארישא ותני כל שנהג אמר ליה רבא והא כל שלא נהג קמיני אלא אמר רבא הכי קאמר כל שלא נהג כמנהג גלילי בגליל אלא מנהג יהודה בגליל אינו יכול לטעון טענת בתולים רב אשי אמר לעולם אסיפא ותני כל שלא מושמש ליה אלא אסיפא ישראל ואחת אלמנה כהנים כתובתה מנה בית דין של כהנים היו גובין לכתולה ארבע מאות זוז ולא מיהו בידם חכמים: גמ' תנא ואלמנה כהנים כתובתה מאתים והאנן תנא אחת אלמנת ישראל ואחת אלמנת הוה ולאמנה כהנים כתובתה מנה ארבע מאות זוז ואלאמנה מנה כיון

לטעון ומחמיס ורב אשי פי' כל שלא משמש ביהודה אינו יכול לטעון פי' כיון שביהודה ממששים והוא לא כנסה אסרה לכתובתה עשה חי להעליל עלילה עלי' אבל בגליל שלא נהגו מצי עיני אע"פ שלא משמש ושפואל אמר נאמן להפסיקה לכתובתה בעטת פתח פיהו וליכא למימך עליה דמלאה להבכורי ע"י שושבינים. וכן שוהית בנורת שכלו בחתיה אמ' היתה משפחת דרוקטי אבל בטענת דמיס אם נהגו למשמש ולא משמש אינו נאמן ובמקום שלא נהגו למשמש נאמן:

(א) גליל (ע"י ט) (ב) חספספה (פ"א) (ג) ומתנות אהת (כ"ג) (ד) ז' ל' אבריימא (ט) פ"ב: (ו) וז' ל' אשאי חומר מל על שאל חוסר כניסה בלא שדונה מחר בית דין ויפתן קן נישואין אסר דמי אפי' כפי ארכ תתן דלית ליה חוקי דאין ארס טייה כו' ויפיי לעיל וי"מ אומר ללא מלי דדוקק ביהודה טענת טענת ויריע שאל משמש אינו יכול לטעון דדמיה לרבה שפואל נמאלת וכן ונגלג טענת מחמו וכן משמע ק"ל דהא קמיני כידרה ליט יוכל לטעון אס בגלל מלי טענת מדריק לעיל אע"ג דגליל לא הו מתמסין דקמיני כנרייתא ומיסי וי פירש וי' בגליל לא טעי' הויה אס איבע משפספסו אע"כ כ"כ מדרקמיני מחמי אין להן טענת בתולים: א"ע. **ומאן דמפני לה** הא דרבה וכו' דאש אבריימא א"ע: **דאמר** דאמר עדים לא נפסדה לראשון ושני זה בחזקת בתולה כנסה ואפילו הכי אהדר ליה רב אשי לרבה בעולם לא משמע כנסה בחזקת בתולה ונמאלת בעולה יש לה כתובה דשאני הכא שרי כנסה ראשון כל שכן אמתניתין דלא הנמיהו לעדים על כך איכא למתנייהו לרבה ומאי דאחד ליה רב אשי: **ומאן דפני לה** דרבה וכו' דאש אמתניתין: **אכל אבריימא** א"ע: **ממני זהו** דמגבייתא דלא עשה ש"מ אהא אומרת דרבה ועלה לא הוה לרב אשי להאדורי שאני הכא שרי כנסה לראשון דמאי אמר האי אשאי כול לטעון וכוון דקמיני אין שני יכול לטעון טענת בתולים שמעינן ודאי דאס אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמאלת בעולה יש לה כתובה: **מקומות מינה** דהיכא דלא נהיגי לייחד יכול לטעון: **דמפניא** דמקומות מקומות יש: **למשמש** לפשפס ולמשמש בתעשין לחמו הילהו אלא יקלנו: **זה אשאי** זה דמפניא שטרמיית אלא יראה זה דס בתולים ויאחד וו לא תיבא מפה שיש עליה טיפי דמיס. **ובמקום שנהגו למשמש** לא נהגו לייחד דאלינן במקום שנהגו לייחד מאי מימשום נפי הרי אין שס טענת בתולים. **אלמא ציבורה** מקומות מקומות יש: **אילינא ארישא** אמנה **דמיימדין**: **כל שנהגו למשמש מיבעי ליה** דאין יכול לטעון: **אלא אסיפא** אמנה **דמשמש ששיבנין**: **כל שלל אומרת** **מיבעי ליה** דהטוען טענת בתולים הוא בעל האו הוא אינו נוהג מימשום שני (שאני מלי דבעל) אלא דס מן החוק מלי דבעל והכי מני כל בעל אלא נהג מימשום אינו יכול לטעון טענת בתולים כ"ש דאס לא נהג למשמש והס מימשום אותו דכיון לטעון הכי איבעי ליה למתני כל שלל אומרת רבא: **אלי יכול לטעון** דשאני ראה אוד: **אלא אומר** רבא: **האי כל שלל נהג אמנה** דגליל קאי דמנה דבריימא ונגליל לא היו עושין קן ועלה קאי כל שלל נהג כמנהגיה גלילי אלא אלמנה נח כהן: **היו גובין לכסופה**.

מסורת הש"ס

האובל אצל חמו.

כימיס שנין אריסין נפלין (ע"י ט.) אינו יכול לטעון טענת בתולים שמתמס למהל עמה. **הייתה היתה** אס מחמו דאשאי אס: **ברי שרביא** לבו גם בה. **לומר רבי** ותמך עמה אלא ידוי כותין זו מיה בעלמא מניה. **הלן מישיע דלמא** בעל (נמנות א"ח). **למשמש את החתן ואת הכלה** למחמי נהג ארישא שאל יבטו גם מנהג רמחם טענת בתולים (ע"י ט).

תוספות ר"ד

אמר רבא וזאת אומרת כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כתובה מנה. פי' כיון שהזכיר סמכי ומפניא שלל בא עליה שכנסה (ראשון) איכא בחזקת בתולה כנסה ויזמה ונמצאת בחזקת בתולה ונמצאת בעולה כנסה מנה. ר"א אמר בעלמא לעולם אימא לך דלית לה מרי ושאיני הכא נסב כנסה ראשון. פי' ואע"פ שמפריש הרדים ושלא כנסה לא כן עליה יש לומר כיון שצרייתא לז' לטענה מאתה שויהו חתמה איהא כנסה. וזו רבא אשי דכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה אין כלווס רבא נמי הכי אמר לעיל בראש דתן הונשא את האשה ולא מצי ליה בתולים וכו' ואמר רבא ספק טענת לגמרי משמע וליח כה כלל. והוא דקאמר זאת אומרת וירקא בעלמא סבר לריק מנה ולמירא דתנו דתני סמכינן פ"ל ויהא אלא כנסה וליח"ש רב אשי. ומקשה וליח"ש שמא חתמו ויזמה ויהא שביבא כגון שקדיש ובעל לאחרי. פי' כל היבא והיא טענה טענת כו' ובעל טעין טענת כו' כגון תחתך נאנסת אי מוכח עו אני נאנסת ושקלא כתובה ושואר לבעלה דלמקן ואפ"י ר' יהושע דאמר למקן כראו מירבתי חיישינן שמא נבעלה לנחן ולמסור דקא נהאשא לכזבנה אבל לאוסרה על בעלה בייחוד בעלמא הא אמרי' לקמן דרמיה ר"ד ולא אסרה לה אמ' אם הוא נתן וז' אילו טענה ואמרה שבעלי בא עלי קודם נשואין לא הוה מקשי' וליחוש שמא חתמו ויזמה דתני אמתא אלא התנא לא שנה טענת האשה אלא לא טענה הכי ואפי' אומרי' לו כ"כ שאין יכול לטעון טענת בתולים שמא בא עליה קודם נשואין משעה ששינים נצווה לכנסו ואע"פ שהאשה אינה יודעת לטעון. וי"ל שלפסדה היה מערה בה הרואי